

Nr 323

Av herr Nordgren m. fl., *angående statliga tvätterianläggningar.*

(Lika lydande med motion nr 267 i Första kammaren)

I riksdagens revisorers berättelse över den av dem år 1963 verkställda granskningen av statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning säger revisorerna beträffande försvarets fabriksstyrelse (del I s. 101), att det utan tvekan kan betecknas som ändamålsenligt att vid fabriksverkets anläggningar upptagits civil produktion som komplement till den militära tillverkningen för att så långt det är möjligt trygga en jämn sysselsättning. Revisorerna anser dock samtidigt, att den pågående omställningen av vissa delar av fabriksverkets produktion mot ökad civil tillverkning måste följas med den största uppmärksamhet från statsmakternas sida. De avsevärda kapitalinvesteringar i byggnader och maskiner — tillhoppa cirka 100 milj. kronor — som enligt fabriksstyrelsens beräkningar erfordras under de närmaste sex budgetåren synes enligt revisorerna till icke ringa del vara föranledda av den civila produktionen. Mot bakgrunden härav anser revisorerna att, innan beslut fattas om nämnda investeringar, det bör klarläggas om behov över huvud taget föreligger att öka landets totala produktionsresurser på de områden inom vilka fabriksverkets civila tillverkningar för närvarande rör sig.

Beträffande de av fabriksverket drivna tvätterierna noterar revisorerna, att deras verksamhet på senare år alltmer förskjutits i riktning mot rent civil produktion. Redan nu uppgår, enligt revisorerna, landstingets andel av tvätteriernas totala produktion till mer än hälften av denna. De statliga mentalsjukhusens beställningar är också av betydande omfattning, ca 22 procent av den sammanlagda tvättgodsmängden. Det konstateras att försvarets fabriksverk, vars huvuduppgift är av rent militär natur, i dagens läge svarar för tvätterirörelser vilkas kunder till mer än tre fjärdedelar utgöres av civila beställare. Mot bakgrunden härav anser revisorerna det med fog kunna ifrågasättas om anledning föreligger att driva den här berörda verksamheten i militär regi.

De kapitalinvesteringar som här är aktuella är förhållandevis stora, och det kan starkt ifrågasättas huruvida de är nödvändiga. Det finns nämligen på många håll i landet privata företag inom tvätteribranschen som är kapabla att ta hand om den tvättservice som exempelvis landstingens sjukhus behöver och fullgöra denna på ett tillfredsställande sätt.

Frågan har aktualiserats av att det i skrivelse till försvarsdepartementet den 19 augusti 1964 från försvarets fabriksstyrelse äskats 600 000 kr. till projektering av tvätterianläggning i mälardalsområdet. Denna anläggning

skulle enligt skrivelsen ha en kapacitet på 50 ton per dag och betjäna Uppsala, Södermanlands och Västmanlands läns landstings sjukhus och inrättningar. Kostnaderna för anläggningen beräknades till ca 22 milj. kronor.

Den projekterade tvätterianläggningen skulle handha tvätt från tre landsting. Det synes oss som om många skäl talar för att varje landstings tvätt hålles skild från de övriga. Bl. a. skulle snabbare service och minskade transportkostnader erhållas.

Inom de nu aktuella områdena finns redan ett antal större tvätterier, väl utrustade att ta hand om den tvättmängd som kan bli aktuell från de tre sjukhusen. Det kan nämnas att det sammanlagda tvättbehovet vid landstinget i Västmanlands län 1970 beräknas till cirka 4 milj. kg per år.

Sveriges tvätteriförbund, vilket är huvudorganisation för 300 av de större tvätterierna i landet, har i skrivelse till Västmanlands läns landsting i oktober 1964 förklarat sig villigt att lämna in anbud på länets tvättservice. Denna hemställan från Tvätteriförbundet var baserad på förbundets uppfattning att de till förbundet anslutna företagen skulle ha möjlighet att lämna tvättservice till lägre faktiska kostnader än den nu diskuterade anläggningen skulle nödgas utta för sin service. Landstinget meddelade i skrivelse den 21 oktober Tvätteriförbundet att dylika anbud måste vara landstinget till handa senast den 10 november 1964. Denna respittid var alltför kort för att tvätterierna skulle hinna utföra det omfattande kalkylarbete som måste ligga till grund för ett övertägt anbud, och hemställan från Tvätteriförbundet om förlängd anbudstid till januari månad 1965 avslogs.

Anspråken på statens medel är i dag större än någonsin, samtidigt som det allmänna läget karakteriseras av brist på kapital. All aktsamhet bör därför iakttagas när det gäller att besluta om nya statliga eller kommunala investeringar. Såväl statsverket som landstingen borde, enligt vår uppfattning, i stället utnyttja de redan etablerade företag som inom det nu aktuella området kan lämna den service som landstingen behöver.

Åberopande det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte

1) i enlighet med riksdagens revisorers förslag i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning huruvida behov föreligger att genom statens medverkan öka landets totala produktionsresurser på tvätteriområdet; och

2) i avvaktan på resultatet av en sådan utredning uppskjuta ställningstagandet till projekt om nya eller utvidgade statliga tvätterianläggningar.

Stockholm den 27 januari 1965

Hans Nordgren

Anders Jonsson

Tage Magnusson

i Borås

Karin Wetterström

Bo Turesson

Olle Westberg

Tekla Torbrink

Alf Wennerfors

Sven Vigelsbo